

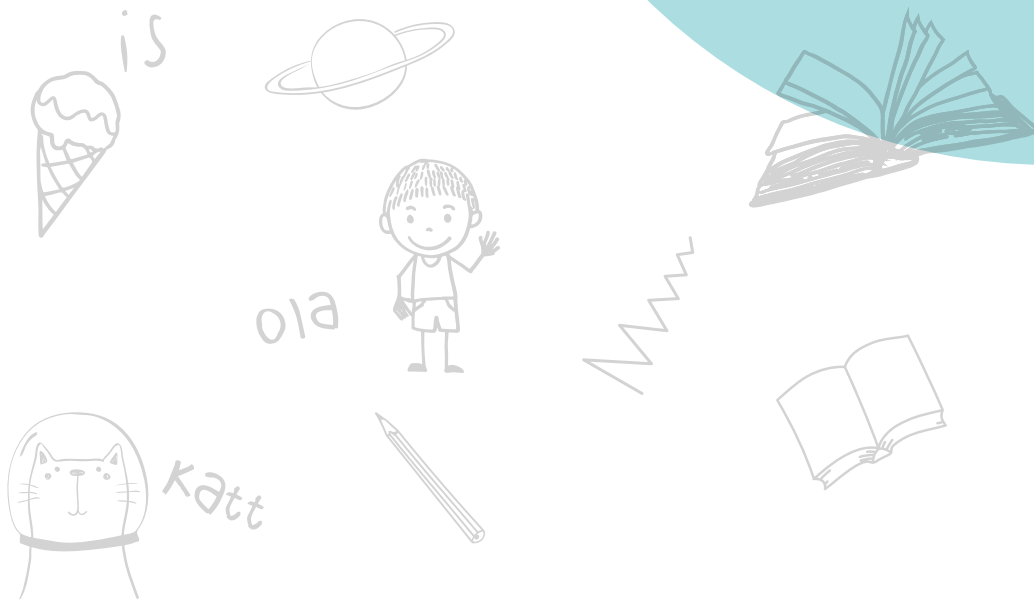
JØRGEN FROST OG LIS PØHLER

3

MERK SPRÅKET

Studiehefte 3

AKTIVITET OG FORDYPELSE

OVERSATT AV VIGDIS LOTHE WAALER

INFOVEST forlag

MERK SPRÅKET

Studiehefte 3: Aktivitet og fordypelse

I *Merk språket – skriv og les!* står det ikke noe særlig om leseverk. Det er ikke fordi vi tenker at elevene i 1. og 2. klasse ikke skal lese! Tvert imot. Spørsmålet er bare hva de skal lese, hvordan de skal lese, og når de skal lese. Lesebøker kan være viktige redskaper til å oppleve den gode litteraturen, som igjen danner bakgrunnen for gode samtaler i klassen. Men begrepet 'leseverk' vil som alt annet i verden endre seg i forhold til utviklingstrinn og behov. I *Merk språket – skriv og les!* står det heller ikke noe konkret om en egentlig bokstavgjennomgang. Vi vet fra forskningen at i den første skriftspråkundervisningen skal bokstavene læres inn i en språklig sammenheng – og i bruk. Først og fremst fordi nyere forskning peker på at dette er gunstig for de aller fleste barn. Hvis du vil i dybden av dette, kan vi anbefale deg å lese både Martins m.fl. (2014) og Uhry & Shepherd (2014) som er omtalt sist i dette hefte. Når bokstavene læres inn i en språklig sammenheng, får du et bedre grunnlag for å skape en god overgang fra barnehage til skole, og mulighet til å skape en mer variert, meningsfull og aktivitetsbetonet begynnerundervisning med plass til utforskning og fordypning. Vi er opptatt av hvordan arbeidet med å skrive og lese i 1. og 2. klasse gjensidig kan understøtte og supplere hverandre. Det handler dette studiehefte om. Vi vil derfor presentere noen tidlige felles skrive- og leseaktiviteter som fordrer aktivitet fra elevenes side og som gir dem mulighet til fordypning. For når man skal lære å skrive og lese må man både kunne arbeide aktivt med tekster og fordype seg i tekster, bokstaver og ord – og særlig her i starten, med tilpasset støtte.

Leseboken

Leseboken er i vår forståelse en bok man leser i når man skal lære å lese. Når man har lært å lese er det man leser i bare en bok: Det kan være en novelle- eller en diktsamling, en antologi, en roman eller en fagbok. Når man mestrer det å lese, leser man primært for å få kunnskap, erfaringer eller opplevelser. Derfor velger man bok etter et gitt leseformål. Det er litt synd for leseboken. Den blir ikke valgt på samme måte som boken barnet velger fordi det har lyst til å lese nettopp den. For å opprettholde lesebokens anseelse, kunne man kanskje ta utgangspunkt i lesebokens tekstlige allsidighet og grafiske layout og la den bli klassens bok, som man noen ganger velger å ta frem fordi læreren ønsker at elevene skal møte en bestemt tekst eller et bestemt bilde. Den store gevinsten ved dette endrede synet vil være at læreren og klassen vil kunne tilrettelegge sin helt egen undervisning med temaer som de er opptatt av, med et tilpasset utvalg tekster og visuelle informasjonskanaler, som ved sin allsidighet kan sikre bredspektrede erfaringer med literacy. På begynnertrinnet kan man ikke ta dette skrittet fullt ut. Men man kan gå et stykke på veien og la leseboken være ett blant flere tilbud i klassens språk- og lesearbeid. Leseboken blir dermed et supplement til klassens bibliotek. Senere i dette studieheftet vil vi med utgangspunkt i fortellingen om Ole Brum vise noen eksempler på en allsidig tilrettelegging av en periode i leseundervisningen, med utgangspunkt i et konkret tekstvalg. I *Merk språket – skriv og les!* legges det opp til at barna i kraft av sin språklige analyse tidlig skal oppmuntres til å skrive. I dette ligger selve fundamentet for brobyggingen mellom barnehage og skole i det toårige rommet. I begynnelsen handler det om navn og forskjellige ord de vil skrive. Det blir deres port inn til skriftspråket. Her knekker de samtidig også 'lesekode' fordi de vil lese

det de skriver og fordi de begynner å lese andre tekster som de møter. Lesverdige, lettleste tekster i en lesebok kan også bli tatt med på linje med tekster som klassen ellers skaper. Gjennom dette lærer de hva en tekst er og hvordan den er bygget opp. De lærer om setninger, ord og bokstaver, og for å lykkes med dette i varierende faglige kontekster kan de fem læringsdimensjonene (jf. Studiehefte 1) med fordel tas med i tilretteleggingen av skrive- og leseaktivitetene. Det dreier seg om:

- selvtillit og selvstendighet
- varierte erfaringer
- effektive strategier
- kunnskap og forståelse
- evnen til å reflektere.

Derfor anbefales det at den første skrive- og leseundervisning tar utgangspunkt i tekster som tilpasses elevene – dvs. som de mestrer alene eller med hjelp fra voksne som kan støtte opp under elevenes læring (dette utdypes i *Studiehefte 4*).

En felles bok til lærerens høytlesing er et sterkt samlingspunkt for klassen. Den kan være utgangspunkt for felles opplevelser, reflekterende samtaler, dramatiseringer, fabulerende tekster og tegninger eller danne grunnlag for utvikling av en ny felles kunnskap om et gitt emne. Elevene blir ikke på noe tidspunkt i løpet av skoletiden deres, verken for små eller for store for slike felles litterære opplevelser. Kunsten er 'bare' å velge en bok med et ordforråd, en struktur og et innhold som pirrer og utfordrer elevene.

Til læreren som tar imot elever i første klasse

Del hurtig og intuitivt opp dine elever i fire grupper (selvfølgelig vurdert i forhold til alderen):

1. Elever som skriver og leser uten vansker.
2. Elever som skriver og leser aldersadekvat dersom det er en voksen innenfor rekkevidde.
3. Elever som ofte har bruk for voksenstøtte når de skriver og leser.
4. Elever som hele tiden har bruk for voksenstøtte når de skriver og leser.

Det skal ikke være like mange elever i hver gruppe, og det må gjerne være kun én elev i en gruppe. Hvis alle dine elever er plassert i samme kategori, så er det en god ide å bruke en felles lesebok – men det er ærlig talt ikke særlig sannsynlig.

Hvis dere pleier å bruke en felles lesebok i klassen, kan du prøve å vurdere hvilken av de fire gruppene leseboken passer best til. Diskuter det med dine kolleger på trinnet. Ser alle samme mønster?

Alle skal lære – uke 1

Hvis elevene ikke skal arbeide i samme bok samtidig vil det gi noen organisatoriske utfordringer, fordi elevene er så uerfarne med å skrive og lese at de trenger å bli guidet gjennom prosessen. Dette utdyper vi i *Studiehefte 4*. Klassen kan derfor med fordel organiseres i verksteder, øyer og stasjoner ... kjært barn har mange navn. Poenget er at de ulike stedene har oppgaver som det forventes at elevene skal kunne løse på egen hånd eller sammen med medelevene sine. Hvis elevene ikke er vant til denne arbeidsformen er det nødvendig at du underviser dem i det. Start med fire verksteder. Sett av ca. en ukes undervisning til dette. De skal lære hva de kan gjøre i de enkelte verkstedene, og hvordan de kan hjelpe hverandre. De skal lære å bruke 10 cm-stemmer: De skal lære å snakke

slik at den som er mer enn 10 cm unna ikke kan høre hva de sier. Barn i den alderen og på dette utviklingstrinnet har behov for å kunne høre sin egen stemme når de skriver og leser. De skal også lære hva de kan gjøre når de er ferdige i verkstedet. Derfor skal du i den første uken sørge for at oppgavene i verkstedet kan klares av alle. Denne uken handler det ikke om å trene faglig stoff i verkstedene, det handler om å lære å arbeide fornuftig. Start med én, maks to aktiviteter på hvert verksted. Hvis noen blir ferdige før tiden begynner de bare forfra igjen med aktiviteten. På dette utviklingstrinnet trenger barna nemlig mange gjentakelser for å få automatisert ferdighetene sine. Det gjør ikke noe at de spiller det samme memoryspillet, eller at de hører eller leser den samme boka tre ganger.

Forslag til innhold i fire verksteder i overgangen fra 1. til 2. klasse:

1. Spilleverkstedet: Ordkort som kan pares to og to. De kan lett brukes som huskespill eller billedlotto. På side 65 i *Merk språket – skriv og les!* finner du en liste over hvordan slike kort kan kombineres, alt etter hva du vil fokusere på i spillet. Hvis du fokuserer på fonologisk analyse, kan spillet for eksempel bestå av ord som rimer, ord med samme forlyd eller samme antall stavelser. Hvis du fokuserer på å matche fonologisk analyse med ortografi, kan spillet bestå av begynnelsesbokstaver og bilder av gjenstander eller ord på 2-3 bokstaver.

2. Skriveverkstedet: Skriv av fra lesetekst eller ordkort slik at elevene får trening i håndskrift. Når elever i denne alderen skal skrive er det best å skrive på blankt papir uten linjer, ellers bruker de alt for mye oppmerksomhet på å få bokstavene til å stå pent på linjen – og dét kan være veldig vanskelig når man er 7 år! Bruk enten blanke A4-ark, som du legger i en mappe, eller gi dem en kladdebok uten linjer. Poenget i dette verkstedet er at de får trent bokstavforming og det kan være en god hjelp med en planse i verkstedet der hver bokstavs skriveretning er tegnet inn. De skal ikke konsentrere seg om å stave ordene, men de skal selvfølgelig kunne lese hva de selv har skrevet. Derfor skal de også skrive av etter tekster eller ordkort som de kan lese. Det kan være lesetekster som den enkelte elev har lest, det kan være fra tekster som klassen har vært med på å utforme eller tekster de har skrevet i forfatterverkstedet. Det viktigste er at eleven selv kan lese teksten som han/hun skriver teksten av fra.

3. Forfatterverksted: Tegn en tegning og skriv tekst til. I starten kan de bruke noen av de tekstene de allerede har lest (Parallelskriving): Hvis de for eksempel har lest boken *Blomster* (Solstrålebok, trinn 1) der teksten er: *Blomster er røde. ... Blomster er blå. ... osv.*, kan de deretter lage en ny bok der kun ett ord (*blomster*) er skiftet ut. Nå kan de tegne/skrive en bok om for eksempel ballonger, biler eller hus. De tegner da for eksempel biler i ulike farger og skriver: *Biler er røde. Biler er blå.... osv.* Her kan du se bilder fra parallelskriving i oktober i 1. klasse.

Alle elevene i klassen klarte oppgaven. De valgte selv hva boken deres skulle handle om. Læreren skrev ordet (Biler, Ballonger osv.) på et ark som eleven kunne skrive av. Til sin store forundring registrerte læreren tegn på at noen av elevene faktisk var i gang med den fonologiske analysen – selv om de på ingen måte var blitt oppfordret til det i denne sammenhengen.

De kan også tegne en tegning fra helgen sin og skrive ord eller setninger til. Senere i forløpet kan dette verkstedet bli et digitalt verksted, der elevene kan skrive på nettbrett eller pc med skrivestøtte. Formbøker – hvor du har klippet et hefte ut med form som for eksempel en bil – er også motiverende for elevene på dette trinnet: Brett 2 A4 ark 2 ganger, heft dem sammen, tegn bilen og klipp langs tegningen.

4. Lese-lytteverksted: Her skal det være mulighet for både å lese bøker selvstendig og å lytte til bøker, det kan være både digitale og analoge bøker. Elevene leser for hverandre 2 og 2 med 'musestemmer' eller '10 cm-stemmer'. Når de er på dette utviklingstrinnet trenger de å kunne høre hva de selv leser. Derfor skal de ikke stillelese. De skal lære at lytterens oppgave er å holde øye med at leseren leser alle ord og leser korrekt. De skal også lære å gi hensiktsmessige tilbakemeldinger. Det læres best gjennom at læreren er en god rollemodell i hverdagen. Elevene vil nemlig gi tilbakemeldinger til hverandre på nøyaktig samme måte som læreren:

1. Vent med å avbryte til leseren er nådd bunnen av siden.
2. Hvis leseren selv vender tilbake og retter, må du rose: "Flott! Du oppdaget selv at du leste ordet feil, og rettet deg selv! Det er akkurat sånn en dyktig leser gjør!"
3. Hvis feilen ikke er oppdaget: "Prøv å lese den setning igjen". Hvis den nå leses korrekt, gir du ros. Hvis den ikke leses korrekt, pek på ordet, eller de ordene som ikke er lest korrekt og hjelp til med å få dem lest.

Alle skal lære – fra uke 2

Når elevene har lært å være i verkstedene, skal du videreutvikle dem. Elevene har lært å være i verkstedene når de viser at de vet hvordan de skal gjennomføre oppgavene, når de husker å bruke 10 cm-stemmene, og når de vet hvordan og når de skal skifte fra et verksted til et annet. På lang sikt kan det være en fordel for deg hvis du har minst ett verksted som kan fungere som buffer, slik at de raskeste elevene har et sted å gå og arbeide, når alle de andre mulighetene er gjennomført flere ganger. Det er samtidig et tegn til deg om at det er behov for å supplere noen av verkstedene med litt vanskeligere oppgaver. Det første nye verkstedet du nå skal introdusere er lærerverkstedet som skal bli verksted nr. 5:

5. Lærerverkstedet: Her holder læreren til! I den ideelle verden, når elevene har lært seg å arbeide i verkstedene, kan du helt og fullt konsentrere deg om dette verkstedet. Elevene kommer med hver sin lille tekst eller bok. Du lytter til opplesingen deres, tar notater og guider dem videre i leseutviklingen.

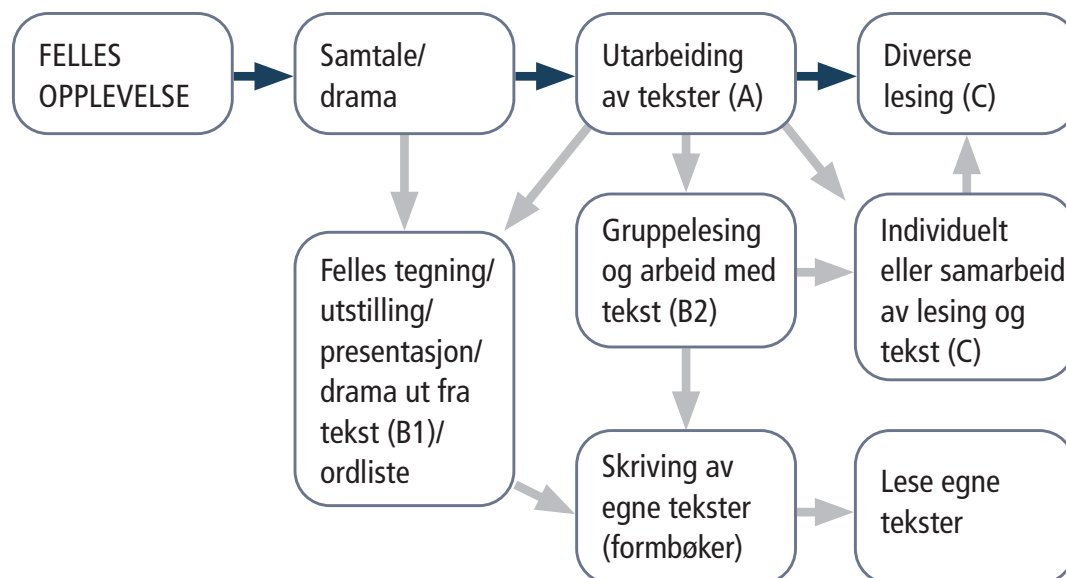
I *Studiehefte 5* gir vi deg ideer til hvordan du kan gjøre det. Dersom hver elev leser to små bøker, vil du bruke ca. 5 min på hver elev. Ettersom du ikke kan rekke over 25 elever om dagen, må du fordele elevene, slik at du leser med hver enkelt elev minst 2 ganger i uken.

En felles opplevelse

Mange barn er vant til høytlesing hjemmefra. Men mange foreldre slutter dessverre med å lese høyt i takt med at barna selv lærer å lese. Vår anbefaling er at man ikke slutter før barna for alvor selv begynner å lese bøker. Lærerens høytlesing i klassen bør i hvert fall ikke slutte før 4.-5. klasse, når alle elevene forventes å kunne lese både skjønn- og faglitteratur med utbytte, og selv på det tidspunktet kan høytlesing være et godt samlingspunkt for klassen. Med lærerens høytlesing lærer elevene hvordan høytlesing skal lyde med god forståelsesbetoning og med stopp for å drøfte elementer i handling og fortelling – og ikke minst samtaler om ordbetydning. Samtidig vil mange elever bli inspirert til å lese mer selv dersom læreren velger gode bøker og forstår hvordan han eller hun kan gjøre høytlesingsstunden til en hyggelig og interessant opplevelse.

I *Studiehefte 2* presenterer vi en svært kort versjon av et LTG-forløp, der de fem læringsdimensjonene er integrert i metoden. I *Merk språket – skriv og les!* kan du lese mer om LTG og om Storylinemetoden, som på samme måte understøtter de fem læringsdimensjonene. Under vil vi presentere et forslag til et forløp med utgangspunkt i høytlesing av Ole Brum. I første kapittel 'blir vi presentert for Ole Brum og noen bier, og historien begynner'. Vi møter dessuten hans gode venn Kristoffer Robin – og litt overraskende: Kristoffer Robins far, som leser for Kristoffer Robin og Ole Brum, helt til farens fortellerstemme forsvinner, og Ole Brum blir aktør i historien sammen med Kristoffer Robin og alle de andre vennene i Hundremeterskogen.

Med utgangspunkt i fortellingen om Ole Brum vil vi prøve å skissere innholdet i en arbeidsbolk med literacy. Vi bruker modellen fra side 77 i *Merk språket – skriv og les!* som ramme for forløpet – trinn for trinn!

Det er en fordel at de fleste barn kjenner Ole Brum og noen av vennene hans i forkant – sannsynligvis fra tegnefilm. Selv om både historier og personer er de samme i både bok og film, er fortellerformen forskjellig. Derfor skal læreren introdusere boken og personene og elevene skal få mulighet til å fortelle litt om kjennskapet sin til det universet de nå skal bevege seg inn i. Skriv navnene (Ole Brum, Kristoffer Robin, biene osv.) på tavlen. De skal brukes senere og det hjelper elevene til å holde oppmerksomheten på ordene. Hvis noen av elevene allerede nå vet at det kommer en ballong, et luftgevær og en paraply inn i historien, så kan disse ordene skrives og figurene evt. tegnes på tavlen. De kan også tilføyes senere.

Samtale/
drama

Inne i klasserommet har læreren på forhånd hengt opp et langt stykke papir. Det kan for eksempel være fra en rull med papirduk. Det skal helst være 60-80 cm bredt. Klassen skal nå i fellesskap tegne og skrive historien de nettopp har hørt. Men først skal de bli enige om hva som skal tegnes, hvem som skal tegne hva, og hvor tekster og tegninger fra kapitel 1 skal settes inn. Ideen er å gjenskape historien i tekst og tegning gjennom en styrt klassesamtale der alle beslutninger om det felles bildet tas i fellesskap. Det er hensiktsmessig at elevene arbeider to og to og at de husker på å bruke 10 cm-stemmene!

Felles tegning

Det tegnes på egne ark, klippes ut og limes der det hører til på fellesbildet. Det skal både tegnes steder (for eksempel Ole Brums' hus, treet med biene, Kristoffer Robins hus), personer og gjenstander.

Utarbeiding
av tekster (A)

Når historien er tegnet skal det settes navneskilt på de ulike tegningene. Elevene skriver av fra tavlen og de kan hjelpe hverandre med å skrive og kontrollere at det er skrevet riktig av. Hvis skiltene skrives på nettbrett eller PC og deretter printes ut er det lettere å lese for de andre elevene enn om det brukes håndskrift. Bruk skriftstørrelse 18.

Gruppelesing
og arbeid med
tekst (B2)

Når tegningen er ferdig og skiltene med ord er hengt opp presenterer man to og to, både tegning og ordkortene for resten av klassen, og forteller hva de har tegnet, og hva som står på ordkortene.

Individuelt
eller samarbeid
av lesing og
tekst (C)

Til slutt leser elevene alle ordkortene for hverandre to og to. Igjen med 10 cm-stemmer, så alle kan være med i prosessen.

Skrijving av
egne tekster
(formbøker)

Med utgangspunkt i plansjen kan elevene tegne/skrive sin egen Ole Brum-historie i tegne-skrivehefte sine. Noen tegner kanskje en ballong og skriver *ballong* under. Andre lager en bok med noen blanke sider, hvor boken er klippet ut med form som en ballong. Her skriver de kanskje en setning til en tegning de har laget på hver side. Hold øye med de elevene som ikke skriver. De trenger ekstra oppfølging. De kan kanskje lage en tegneserie og skrive de ordene de kan.

Lese egne
tekster

Tegne/skriveboken er elevens personlige lesebok og tekstene herfra kan med fordel leses igjen og igjen. Det kan på tilsvarende måte arbeides med flere kapitler i boken. Som en avslutning på forløpet kan man be elevene bevege seg rundt i lokalet og lese historiene høyt for hverandre, to og to. Her er det viktig å minne om å bruke 10 cm-stemmene og om betydningen av positive tilbakemeldinger. Plansjen kan til slutt brukes som ramme for en dramatisering av boken – det kan også være at det på nåværende tidspunkt har vært nok Ole Brum!

Til læreren i 1. og 2. klasse

Med inspirasjon av Ole Brum-forløpet kan du – gjerne sammen med dine kollegaer – utarbeide et forløp i klassen som tar utgangspunkt i en utflukt dere har vært på. Det kan like gjerne være en liten tur i skogen som ligger rett bak skolen som en heldagsutflukt, til for eksempel en gård

- Hvilke skrive- og leseaktiviteter vil dere knytte opp til denne utflukten?
- Hvordan trekkes de fem læringsdimensjonene inn i det samlede forløpet?

Bokstavene skal også fokuseres!

Erfaring fra forskning på tidlig skriving, viser at når barn begynner å skrive (fordi de har blitt trygge i å analysere ord), lærer de bokstavene samtidig. Fordelen er at her blir bokstavene lært med utgangspunkt i den språklyden de skal representere. Dermed blir bokstaven funksjonell og barna lærer slik å forstå sammenhengen mellom talespråket og bokstavene – og det er nettopp på dette punktet at de knekker koden. Nå blir utfordringen å forme bokstaven og huske navnet dens. Derfor er det god grunn til å fokusere på bokstavkunnskap. Ikke ved å gjennomgå alle bokstavene enkeltvis, men ved å snakke om dem ved alle anledninger i forbindelse med skriving og lesing. Når bokstavkortene, med tilhørende bilder av ting som begynner med bokstavens lyd, henger et sted i klasserommet, er alfabetet hele tiden til stede og kan gi støtte så snart barnet har bruk for det i skriveprosessen. I *Studiehefte 2* inngår dessuten en plansje som viser barna hva de skal gjøre når de skal skrive et ord.

Dette utgangspunktet gir bedre rom for å skape en levende undervisning helt fra starten, i overgangen fra barnehage til skole. Både i *Studiehefte 1* og *Studiehefte 2* presenterte vi noen ideer til disse språklekene. I *Merk språket – skriv og les!* er den teoretiske bakgrunnen utdypet. Rim og regler er opplagte igangsettere til språkleker.

Fra lyd til bokstav

Halfdan Rasmussens klassiker Halfdans ABC er en gullgrube: Tekstene er velegnet som utgangspunkt for dialoger med klassen om forholdet mellom en morsom tekst, ord, ordanalyse, språklyd og bokstaver.

Norske nisser nyser ikke

Når det blåser kaldt fra nord

låser de med nissenøkler

deres nissenesebor.

Med utgangspunkt i dette forunderlige verset vil vi gi eksempler på deloppgaver til elever som er i gang med å lære seg fonologisk lesing. Her prøver de – med god støtte i det de kan huske fra verset – å koble lyd sammen med ord. Samtidig vil de kunne oppdage en 'ord i ord'-strategi, for eksempel:

nisser: ni – is – se – ser – nisse

nyser: ny – ser – se – er – nyse

blåser: blå – blås - blåse - lå – lås – se – ser – er

nissenesebor: nisse – nese – bor– nes– bo– ni – is – ser – er – isse

Rammen for arbeidet med diktet kan være Helhetslesing, som er nøyere beskrevet i *Merk Språket – skriv og les!* side 114 ff., men her tilpasset arbeidet med utvikling av fonologisk oppmerksomhet i 1. klasse. Teksten kan presenteres på digital tavle, samtidig som elevene får en kopi slik at de kan klippe den i stykker: Skriv teksten i punktstørrelse 20 og sørg for dobbelt mellomrom både ordene imellom og mellom ord og tegn.

A. Fra tekst til ord og lyd-bokstav (Helhet 1: Få overblikk med støtte) – digital tavle /tavle

1. Lytt og les teksten flere ganger i kor. Det er en fordel hvis teksten vises på digital tavle samtidig.
2. Snakk om hvilken bokstav man kan lære mye om her?
3. Finn ord i teksten som begynner med 'n'. Les teksten høyt igjen med overdrevet tydelig betoning av n-lyden.

B. Se og lær om ord (Analyse til språklige detaljer) – digital tavle og kopi på papir

4. Klapp alle n-ord. Hvor mange stavelser har ordet?
5. Hvis det er første gang de prøver dette må de guides gjennom prosessen. De må vite hvordan man gjør når man samler verset: Gi dem hver sin kopi av teksten og gjennomgå det bit for bit: Si verset – Se på første linje – Se første ord – Si første stavelse – Merk: hvilke lyder – hvilke bokstaver? – Finn ordet og legg det som første ord: Norske.....
6. Gi deretter elevene den kopierte teksten og en saks. La dem arbeide to og to: Først leser de teksten for hverandre (10 cm-stemme!) mens de peker på ordene. Så klipper de teksten opp i ord. Deretter skal de blande ordkortene og så samle dem igjen. De sjekker med tavlen ord for ord, om de har lagt teksten riktig. Deretter leser de den høyt for hverandre. Noen av elevparene trenger kanskje ekstra støtte fra en voksen!

C. Leser teksten selv (Helhet 2: Hva lærte elevene?) – digital tavle og kopi på papir

7. Les verset høyt i fellesskap mens du peker på hvert ord når det sies. Læreren peker på digital tavle.
8. Les verset to og to. Lærer går rundt og støtter.

Hvis du vil lese mer:

Albuquerque, A. & Martins, M.A. (2021). Invented spelling activities in kindergarten: the role of instructional scaffolding and collaborate learning. *International Journal of Early Years Education*, 29 (1), 96-113, DOI: 10.1080/09669760.2020.1760085

Martins, M.A., Salvador, L.K., Albuquerque, A. & Silva, C. (2014). Invented spelling activities in small groups and early spelling and reading. *Educational Psychology: An International Journal of Experimental Educational Psychology*, DOI: 10.1080/01443410.2014.950947

Ouellette, G. & Sénéchal, M. (2016). Invented spelling in kindergarten as a predictor of reading and spelling in grade 1: A new pathway to literacy, or just the same road, less known? *Developmental Psychology*, 53, (1). DOI: 10.1037/dev0000179

Uhry, J.K. & Shepherd, M.J. (1993). Segmentation/spelling instruction as a part of a first-grade reading program: Effects on several measures of reading. *Reading Research Quarterly*, 28, 3, 219-233.